

Opinnäytetyö (AMK)

Turun ammattikorkeakoulu/Taideakatemia/ Musiikin koulutusohjelma

Musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto

2013

Lea Orpana

OPPIMISTYÖLIEN TUNNISTAMINEN PEDAGOGISENA TYÖKALUNA

– miten hyödyntää laulunoppimisessa tietämystä
erilaisista tavoista mieltää uutta tietoa

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma | Musiikkipedagogi

2013 | sivumäärä 32

Ohjaaja Soili Lehtinen

Lea Orpana

OPPIMISTYYYLIEN TUNNISTAMINEN PEDAGOGISENA TYÖKALUNA

- miten hyödyntää laulunoppimisessa tietämystä erilaisista tavoista mieltää uutta tietoa

Tämä kirjallinen opinnäytetyö käsittelee oppimistyyliä sekä niiden merkitystä ja hyödyntämistä laulunopetuksessa. Työn lähtökohtana on tutustuttaa lukijat viiteen eri oppimistyyliin, joiden avulla miellämme uutta tietoa. Nämä viisi oppimisen tapaa ovat auditiivinen, kinesteettinen, looginen, visuaalinen sekä mielikuvia apunaan hyödyntävä oppija.

Työn tärkeä viesti on, että laulunopettajan on hyvä tunnistaa oppilaan tapa mieltää ja omaksua uutta tietoa, ja näin käyttää oppimistyyliä hyväksi laulunopetuksessa. Oppimistyylien avulla oppilas saavuttaa tuloksia tehokkaasti sekä oman oppimistyylin tunnistaminen tukee hänen omaa, itsenäistä harjoittelua.

Laulunopettajalle tämä opinnäytetyö tarjoaa tietoa oppimistyyleistä sekä keinoja kohdata uusi, ainutlaatuinen ja erilainen oppija, jollaisena jokainen oppilas voidaan nähdä.

ASIASANAT:

oppimistyyli, kinesteettinen, auditiivinen, looginen, visuaalinen, mielikuvaoppiminen, laulunopetus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Music| Music pedagogue

2013 | Total number of pages 32

Soili Lehtinen

Lea Orpana

LEARNING STYLES AS A PEDAGOGICAL TOOL

- how to use knowledge of different ways to understand new information in vocal learning process

This written thesis contemplates meanings of learning styles and functions in a vocal learning process. Thesis is based on five different learning styles that will help us to understand new information. These five learning styles are auditive, kinesthetic, logical, visual and imaginative.

The important message is that the singing teacher understands how students learn and comprise new information and use this information in her/his teaching. When we use learning styles as a tool to learn, singing students develop quickly and are able to practise independently.

For a singing teacher, this thesis provides information of learning styles, as well as ways to face a new, unique and different learner; as such each student can be seen.

KEYWORDS:

learning styles, auditive, kinesthetic, logical, visual, imaginative, teaching singing

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)	6
1 JOHDANTO	7
2 MILLAINEN OPPIJA JA OPETTAJA MINÄ OLEN	9
3 OPPIMINEN JA OPPIMISTYYLIT	12
3.1 AUDITIIVINEN OPPIJA	13
3.2 KINESTEETTINEN OPPIJA	14
3.3 LOOGINEN OPPIJA	15
3.4 VISUAALINEN OPPIJA	16
3.5 MIELIKUVIA HYÖDYNTÄVÄ OPPIJA	17
4 OPPIMISTYYLIEN JA	
MIELTÄMYSEROJEN MERKITYS OPETUKSESSA	19
4.1 OPPIMISTYYLIT LAULUNOPETTAJAN TYÖKALUNA	20
4.2 OPPIMISTYYLIT LAULUOPPILAAN TYÖKALUNA	22
4.3 LAULUTUNNILLA LOOGISEN OPPIJAN KANSSA	23
4.4 LAULUTUNNILLA KINESTEETTISEN, AUDITIIVISEN	
JA MIELIKUVIEN AVULLA OPPIVAN	
OPPILAAN KANSSA	25
4.5 TYÖKALUPAKKI	27
5 POHDINTA	29
LÄHTEET	32

LIITTEET

LIITE 1. VISUAALINEN, AUDITIIVINEN VAI KINESTEETTINEN - TESTI
(LEITOLA 2001, 36, 37)

KUVA 1. PALLEA

([HTTP://CVISTUFF.DK/CVTCHARTS/A3_WALL_CHARTS_PREVIEW/](http://cvistuff.dk/cvtcharts/a3_wall_charts_preview/)) **24**

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)

NLP

Neuro Linguistic Programming

" Neuro viittaa hermojärjestelmäämme, niihin viiden aistimme reitteihin, joilla näemme, kuulemme, tunnemme, maistamme ja haistamme. Lingvistinen viittaa kykyymme käyttää kieltä ja siihen, miten yksittäiset sanamme ja ilmauksemme heijastavat mielemme maailmaa" (Leitola 2001, 11).

Lingvistinen viittaa tässä tapauksessa myös ns. hiljaiseen tietoon eli asentoihin, eleisiin ja tapoihimme, joiden avulla mm. ajattelutyyliimme ja uskomukset paljastuvat. Sana programming on lainattu tietokonetieteestä, mikä ilmaisee, että ajatuksemme, tunteemme ja toimintamme ovat tuttuja ohjelmia, joita voidaan muuttaa päivittämällä tietoa (Leitola 2001, 11, 12).

1 JOHDANTO

Tässä kirjallisessa opinnäytetyössä käsittelen oppimistyyliä ja erilaisia tapoja mieltää asioita sekä niiden avulla uuden oppimista. Näen oppimisen haluttuna muutoksena. Opettajana haluan auttaa oppilasta saavuttamaan nämä halutut muutokset ja asetetut tavoitteet sekä tukea oppilaan persoonallista tapaa oppia. Tällä en tarkoita, että oppimisessa olisi oikotietä tai, että se ei vaatisi harjoittelua, kertaamista ja aikaa. Opettajana haluan löytää ne keinot, joilla oppilas omaksuu uuden tiedon ja muutoksen hänelle sopivalla tavalla.

Oppimistyyleillä tarkoitetaan muun muassa tapaamme omaksua uutta tietoa. Opinnäytetyössäni perehdyn auditiiviseen, kinesteettiseen, loogiseen, visuaaliseen ja mielikuvia hyödyntävään tapaan omaksua tietoa ja mieltää asioita. Yleisesti ihmiset omaksuvat tietoa monin eri tavoin, mutta yksilölliset eroavaisuudet ilmenevät eri mieltämiseröjen erilaisina voimakkuuksina. Erilaiset tavat omaksua ja oppia ovat myös suhteessa yksilön ikään, elämäntilanteeseen, oppimisympäristöön sekä opiskeltavaan aiheeseen.

Pidän tärkeänä, että opettaja ymmärtää arvostaa kaikessa opetuksessa sitä lähtökohtaa, että jokainen oppilas on oma, erilainen ja ainutlaatuinen persoonansa. Tämän seikan ymmärtäminen opetustilanteessa helpottaa niin opettajan työtä kuin oppilaan kehitystä. Näen oppimisen jatkuvana prosessina ja koen, että kun me ymmärrämme sen mitä meissä oppiessamme tapahtuu ja sen miten opimme, voimme kehittyä työssämme opettajina sekä saada oppimisessa aikaan positiivisia laadullisia muutoksia lyhyessä ajassa.

Tässä opinnäytetyössäni pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä oppimistyyleillä tarkoitetaan? Tämän kysymyksen kautta paneudun viiteen eri oppimistyyliin ja tuon esiin niiden ominaispiirteet.
2. Miten eri oppimistyyliä voivat tukea laulunopetusta ja oppimista? Tämän kysymyksen kautta pyrin tuomaan esille esimerkkejä siitä, miten opettaja voi hyö-

dyntää oppimistyylien tuntemusta laulunopetuksessa sekä mahdollisia vinkkejä laulunopiskelijoille oman oppimistyylin tuntemisen tärkeydestä.

2 MILLAINEN OPPIJA JA OPETTAJA MINÄ OLEN

"Haluttaessa muutosta, jollaiseksi myös oppiminen lasketaan, on löydettävä tarpeelliset voimavarat ja osattava aktivoida ne" (Leitola 2001,18)

Opiskelijana minua ohjaa halu oppia ja ymmärtää uusia asioita. Laulamaan oppiminen on taidon ja tiedon yhdistämistä, konkreettista toimintaa, jossa oma keho toimii opitun välittäjänä. Tämä tekee oppimisesta henkilökohtaista ja vaativaa. Kaikki, mitä minussa, kehossani ja mielessäni tapahtuu, vaikuttaa tuloksiin eli itse laulamiseen. Oppijana olen kokenut olevani aina hidas. Varsinaisesti aloitin ensimmäiset laulutunnit ollessani 14-vuotias. Silloin laulamisen lähtökohdiana oli yhteismusisointi ja oman ilmaisun tarve. Tuolloin laulamiseen ei liittynyt painetta tai harjoittelun rutiinia, enkä ymmärtänyt sen merkitystä. Tämä ns. kevytkenkäinen opiskelutyyli vei minua eteenpäin ihan ammattiopintoihin asti: en ymmärtänyt, mitä laulun opiskelu itse asiassa tarkoitti. En ymmärtänyt, mitä minun tuli oppia ja miten voisin oppia sen ilman opettajan läsnäoloa.

Paljon myöhemmin, kun olin jo valmistunut muusikon ammattiin, aloin pohtia ammatinkuvaani. Mitä minä todella hallitsin ja miten voisin koskaan opettaa sitä jollekin muulle? Hakeuduin koulutukseen, jossa minulle esitettiin paljon kysymyksiä, kuten: Mitä sinä teet kun onnistut? Miten teit sen? Miltä laulaminen tuntuu? Tiedätkö miten työskentelet kun olet kotona, ilman opettajaa ja mihin asioihin keskityt? Näiden kysymysten kautta minä otin oppilaana itsestäni vastuun ja jouduin pohtimaan oppimaani - sitä mitä minä juuri tein.

Koulutuksen kautta minulle aukesi uusi ymmärrys siitä, että jokaisella meillä on oma tapansa mieltää asioita. Erilaisuudesta johtuen kiinnitämme samoihin asioihin eri tavalla huomiota. Tämän voi siirtää myös uuden oppimiseen ja opettamiseen. Opettajalla on aina taustalla oma ymmärryksensä opettamastaan asiasta ja hän opettaa tämän ymmärryksen kautta. Opettajan tulisi muistaa, että vastaanottajan tapa mieltää asioita voi olla - ja usein onkin - erilainen.

Selvitin oman oppimistyylini Complete Vocal Institutuutin järjestämässä koulutuksessa. Kurssilla teimme kirjallisen testin, jonka käsitti viisi eri oppimistyyliä: kinestettilinen, visuaalinen, audotiivinen, looginen ja mielikuvituksellinen. Ennen testin tekoa olin kiinnittänyt huomioita siihen, että minulla oli hyvä kuvamuisti, ja että minulle luontainen tapa ilmaista asioita oli käyttää hyödyksi liikettä. Testi selvittikin, että tuossa vaiheessa oppimispolkuani olin hyvin kinesteettinen ja visuaalinen. Tällä hetkellä visuaalinen puoleni on korostunut ja kinesteettistä mieltämistapaa käytän ehkä vähemmän.

Miksi oppimistyylien ymmärtäminen on tärkeää myös laulunopetuksessa? Olemmehan ammatilliseen koulutukseen ehdittyämme oppineet uusia asioita jo koko peruskoulun ajan. Laulamiseen saatetaan usein liittää jotain mystistä, maagista, jotain, mitä kaikki eivät vaan osaa. Tästä ajatuksesta en ole lainkaan samaa mieltä. Voimme tietenkin opiskella musiikkia harrastuksena tai hankkia siitä ammatin, mutta miksi kaikilla ei voisi olla mahdollisuus kehittyä siinä, vaikka opiskelu aloitettaisiin myöhemmällä iällä tai eri syistä. Haluan selvittää, voiko oppiminen olla kiinni siitä, että meitä on opetettu meille sopimattomalla oppimistyyllillä tai vaikka vain yhdellä tavalla, esim. mielikuvien kautta. Vastaanottaja ei välttämättä ole koskaan ymmärtänyt opettajansa puheita, eikä näin ollen ole myöskään kehittynyt taidossaan odotetulla tavalla. Tämä on tietenkin kärjistetty ajatus, mutta jos käänämme ajatuksen toisinpäin, huomaamme kuinka paljon enemmän, nopeammin ja tehokkaammin voimme oppia silloin, kun meidän persoonallinen oppimistyyliimme otetaan huomioon. Teoksessaan *Oppimisen NLP* Kaisa Leitola korostaa sitä, että me emme voi viestin lähettäjänä tietää mitä jokin asia vastaanottajalle tarkoittaa.

Laulunopettajan tarkoituksena on saada oppilas oppimaan mm. terveellistä äänenkäyttöä. Miten tämä tapahtuu? Opettaja antaa oppilaalleen sen tietotaidon, jota opettajalla asiasta on. Opettaja yrittää parhaansa mukaan löytää ne keinot ja harjoitukset, jotka tukevat oppilaan kehitystä. Kaisa Leikolan mukaan kysymys ei ole siitä, että opettaja ratkaisisi pulmatilanteissa asiat oppilaan puolesta vaan siitä, että opettaja tarjoaa apukeinoja oppilaan omien voimavarojen löytä-

miseen ja aktivoimiseen. Mielestäni opettajan tulee antaa keinot siihen, miten jokin asia omaksutaan.

3 OPPIMINEN JA OPPIMISTYYLIT

Oppimisen määritelmän rajaaminen on vaikeaa. Oppimisen voi ymmärtää monella eri tavalla riippuen siitä, mistä näkökulmasta oppimista tarkastelee. Oppimisena voidaan kuitenkin pitää tiedon, taidon ja kokemuksen lisääntymistä niin, että oppijan tietoisuudessa ja toiminnassa tapahtuu muutos. Oppimistyyllillä taas tarkoitetaan luontaista tapaa, jolla hahmotamme sekä sisäistämme tietoa, luontaista tapaamme olla oppijana.

"Kun oppilaita opetetaan heidän omalla oppimistyyllillään, voidaan havaita käyttäytymisen muutosta" (Prashnig 2000, 191). Barbara Prashnigin mukaan tiedon omaksumiseen, muistiin ja oppimiseen vaikuttavat ihmisen kuudesta aistista eniten näkö-, kuulo-, kosketus- ja liikeaistit. Aisteja voidaan kutsua visuaalisiksi, auditiivisiksi, taktillisiksi ja kinesteettisiksi aistimieltymyksiksi (Prashnig 2000, 191). Tässä opinnäytetyössäni haluan lisäksi perehtyä loogisiin sekä mielikuviuksellisiin tapoihin lähestyä asioita sekä omaksua uutta tietoa. Uskon, että oppimistyylit vaihtuvat iän sekä tilanteen mukaan ja että me omaksumme tietoa samanaikaisesti usealla eri oppimistyyllillä.

Kaisa Leitola pohtii kirjassaan *Oppimisen NLP* sitä, että aikuisiällä hallitseva mieltämistyyli saattaa olla aivan eri, kuin mitä se samalla henkilöllä on ollut lapsena. Hän nostaa esiin sen, että syntymästä useita vuosia eteenpäin kinesteettinen miellejärjestelmä on kaikilla vahva. Tällöin tekeminen, omat kokemukset, tunteet, koskettaminen, haju- ja makuaistit ovat toimivimmat viestintäkanavat. Erityisesti murrosiässä voidaan taas havaita auditiivisen mieltämistyylin lisääntyvän, jolloin puhuminen, musiikki ja äänet nousevat tärkeiksi tavoiksi omaksua tietoa. Leikolan mukaan aikuisuutta lähestyttäessä visuaalinen mieltämistapa saa enemmän alaa jokaisen miellejärjestelmäyhdistelmässä - mikä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki aikuiset mieltäisivät asiat aina vain visuaalisesti. Meitä ei myöskään hallitse vain yksi oppimistyyli tai mieltämistapa, vaan vaikka jokin mieltämisen tapa voi olla vahva, niin siitä huolimatta käytämme myös muita oppimistyyliä. Mieltämistavat ovat myös jossain määrin tilannesidonnaisia (Leikola 2001, 38).

Opettajan on tärkeää tunnistaa oma oppimistyylinsä, eikä arvottaa oppimistyyliä keskenään. Kaikki oppimistyyliä päätyvät kuitenkin samaan lopputulemaan, eli mikään erityinen taito ei vaadi tiettyä oppimistyyliä - enemmänkin oppimistyylin tunnistaminen on väline, joka auttaa päämäärän saavuttamisessa.

Organisaatiokäyttäytymisen professori David A. Kolb jakaa oppimistyyliä neljään kategoriaan: välitön kokeminen, reflektion havaitseminen, abstrakti käsitteellistäminen sekä aktiivinen kokeileminen (Hyyti ym. 2007). Hänen esittämänsä kokemuksellisen oppimisen teoria perustuu ihmisen neljän valmiuden yhdistelmään: kykyyn osallistua ja hankkia käytännön kokemusta, kykyyn tarkkailla ja tehdä johtopäätöksiä, käsitteelliseen päättelyn kykyyn ja kykyyn soveltaa ja kokeilla asioita käytännössä (Tenviesti Oy 1996). Kolbinin mallin keskeinen ajatus on, että oppiminen edellyttää sekä kokemuksen käsittämistä, että tämän ymmärtämisen saattamista johonkin muotoon (Räsänen 2002, 11). Tämän pohjalta on tehty jaottelu, jossa oppijat jaetaan neljään eri kategoriaan: osallistujia, tarkkailijia, päättelijä ja toteuttajia. Ajatuksena on, että kaikki uusi oppimamme rakentuu aina jo olemassa olevaan, ns. vanhaan tietoon, ja näin uudet asiat saavat kussakin yksilössä tietynlaisen merkityksen.

3.1 AUDITIIVINEN OPPIJA

Auditiivisen oppijan oppiminen perustuu kuuloaistiin ja tallentuviin kuulokuviiin. Oppija oppii sanallisten ohjeiden sekä puheen ja äänen avulla sekä toistaa opittavat asiat mielessään (Hyyti ym. 2007). Auditiivisen oppijan vahvoja puolia ovat, että he muistavat suulliset ohjeet hyvin, omaksuvat suullista informaatiota helposti sekä ovat hyviä keskustelutilanteissa. Heikkoina puolina voidaan pitää sitä, että heidän tapansa kirjoittaa voi olla tylsää tai latteaa, visualisointikyky saattaa olla heikkoa, heidän tulee lukea kirjalliset ohjeet ääneen sekä he häiriintyvät helposti melusta (Jyväskylän yliopisto, Koppa).

Opettaja voi tunnistaa auditiivisen oppijan oppilaan sanavalinnoista. Auditiivisen mieltämistävän omaavan oppilaan tyypillisiä sanoja ovat: " kuulla, kuunnella, äänekäs, kirkua, selittää, hiljainen, huutaa, mykkä, harmoninen, tokaista ja kertoa " (Leitola 2001,31). Oppimisen NLP kirjassa nostetaan esiin myös henkilön

ulkoinen olemus ja pukeutumistyyli, mikä voi antaa viitteitä oppilaan tavasta mieltää uutta tietoa. Auditivinen henkilö pyrkii pukeutumisessa asiallisuuteen. Puhuessaan hän ei liiku, asento on rauhallinen, hartiat ehkä takana, pää kallellaan. Auditivisen yksilön eleet ovat rauhallisia, laajoja ja tahdissa puheen kanssa. Ääni saattaa olla keskikorkea tai -matala, puheen sävyssä ja voimakkuudessa on runsaasti vaihteluita, samoin kuin melodia ja rytmi vaihtelevat. Puhuessaan auditivinen ihminen osaa erotella tärkeimmät sanat ja ilmaukset äänenkäytöllään. Auditivinen henkilö viihtyy keskustelutilanteissa ja tutustuu uuteen kyselemällä sekä kommentoimalla. Hän oppii helposti suullisista ohjeista, muistaa mitä on kuullut ja saattaa välttää katsekontaktia. Saatamme myös kuulla auditivisen ihmisen tunnetilan hänen äänestään (Leitola 2001, 32-33).

Laulunopetuksessa auditivista opiskelijaa voidaan tukea esim. kuulokuvilla. Opetuksessa on myös hyvä painottaa laulutunnin nauhoittamista, jotta oppilas voi kuulla toimintansa ja toistaa tämän harjoiteltaessa. Opettajan tulee ottaa huomioon auditivinen oppija tunnilla siten, että hän pystyy itse demonstroimaan kaikki harjoitukset oppilaalle omalla äänellään. Oppiminen tapahtuu toistetun kuulokuvan avulla. Auditivisen oppijan tunnistaa muun muassa siitä, että hän kehittyy laulutunnilla kuultujen esimerkkien avulla ja pyytää usein opettajaa toistamaan ääniesimerkin.

3.2 KINESTEETTINEN OPPIJA

Kinesteettisellä oppimisella tarkoitetaan koko kehon osallistumista tiedon omaksumiseen. "He oppivat kokeilemalla ja olemalla vuorovaikutuksessa esineiden ja ihmisten kanssa" (Prashig 2002, 193). Kinesteettiset oppijat oppivat tekemällä ja heidän vahvoina puolinaan voidaan pitää sitä, että he tietävät tarkoin mitä osaavat ja mitä eivät. Heikkona puolena voidaan pitää sitä, että heidän olemuksensa saattaa olla levoton (Jyväskylän yliopisto, Koppa). He ovat hyvin tietoisia kehostaan ja tuntevat vahvasti esim. lihasten toiminnan.

NLP:een mukaan kinesteettisen oppijan tunnistaa sanoista: " tuntea, kokea, tuntuva, painaa, käsitellä, haalea, haistella, raskas, toimiva, liikauttaa ja karkea" (Leitola 2001, 31). Kinesteettinen yksilö korostaa vaatevalinnoissaan muka-

vuutta ja toimivuutta. Hänen asentonsa on rento, kumara, liikkuva ja joustava. Kinesteettinen henkilö saattaa liikkua paljon puhuessaan. Hänen liikkeensä ja eleensä ovat suuria sekä voimakkaita. Hänen hengityksensä on rauhallista ja sen suunta on keuhkojen alaosaan. Hänen puheäänensä on matala ja puheta-pansa on hidasta ja huokailevaa. Kinesteettinen ihminen saattaa kosketella puhekumppaniaan tai tutustua uuteen tilanteeseen koskettamalla tai kokeilemalla. Hän ei viihdy pitkään puhe-, kuuntelu- tai katselutilanteissa, sillä toiminta on hänelle tärkeämpää. Hän oppii helposti tekemällä, kokeilemalla, eläytymällä ja liikkeessään. Kinesteettinen yksilö muistaa hyvin mitä on tehty. Hänen tunnetilansa ilmenee hänen liikkeissään ja hänen käsialansa on suuri, voimakas ja se saattaa olla myös epäselvä. (Leitola 2001, 34)

Kinesteettiselle oppijalle on tärkeää se, miltä jokin tuntuu. Laulunopetuksessa tällainen oppija on hyvin selvillä siitä, mitä hänen kehossaan tapahtuu. Kinesteettisen oppijan tunnistaa usein siitä, että hän koskettelee kehoaan ja käyttää ilmauksia *"minusta tuntuu, tunnen äänen täällä"* jne. Laulunopiskelussa kinesteettinen oppija tulee ottaa huomioon erilaisilla harjoituksilla, joissa apuna voi käyttää laulajan omaa liikettä, tuntoaistia tai esineen sekä kehon koskettelua. Opetustilanteessa oppilasta kannattaa ohjeistaa fyysisillä ohjeilla sekä antaa oppilaan kokeilla miltä jokin tuntuu.

3.3 LOOGINEN OPPIJA

Loogisella oppijalla tarkoitetaan oppijaa, jonka ymmärrys lisääntyy analyysin, tarkan tiedon ja teorioiden avulla. Hän kaipaava oppimiseensa haasteita, tutkimuksia sekä faktaa siitä, mitä todella tapahtuu. Looginen oppija saattaa muistaa tarkasti, mitä opettaja on sanonut sekä esittää oppimistilanteessa paljon kysymyksiä. Oppilas haluaa avoimesti kokeilla uutta tietoa ja sen toimivuutta. Loogisen oppimistyylin omaavalle henkilölle epämääräiset, tunnepohjaiset sekä spontaanit tilanteet voivat olla haastavia.

Dunn & Dunnin mukaan looginen ajattelija pohtii, arvioi ja analysoi, etenee loogisesti ja systemaattisesti, kiinnostuu teoreettisista ideoista, perustelee ja argumentoi asioita ja ymmärtää erilaisia näkökulmia (Kauppila 2003, 61,62.).

Laulunopiskelussa loogisen oppijan tunnistaa useista kysymyksistä ja siitä, että oppilas haluaa kertoa faktojen kautta mitä hänen kehossaan tapahtuu laulaessa. Hän kaipaa loogisen selityksen toiminnalleen. Laulunopettaja tukee oppilasta anatomisilla ja fysiologisilla selityksillä niin, että asiat voidaan järkevästi perustella ja näin oppilas saa kokonaisvaltaisen kuvan siitä mitä tapahtuu. Lauluoppilaan oppimista voi edistää myös erilaiset kuvalliset havainnot harjoituksen yhteydessä kuten nuottikuva ja tarkat anatomiset kuvat, sekä selkeän ja järkeen käyvän liikkeen yhdistäminen harjoitukseen. Oppilaalle voi olla haastavaa sponttaanit muutokset tunneilla, joten tunnin alussa on hyvä käydä läpi laulun tunnin ohjelma.

3.4 VISUAALINEN OPPIJA

Visuaalisella oppijalla näköaisti ja näkemisen merkitys korostuu. Visuaalinen henkilö pystyy palauttamaan mustiinsa erilaisia näkömielikuvia, joiden avulla uusi tieto rakentuu. Visuaalinen oppija oppii erilaisten kuvien, värien ja käsitekarttojen avulla. Oppijaa hyödyttää erilaisten näkömielikuvien luominen uuden oppimisessa. Visuaalisella oppijalla on yleensä hyvä keskittymiskyky sekä mielikuvitus (Hyyti ym. 2007). Hän nauttii piirtämisestä, näyttelemisestä ja elokuvista. Heikkona puolena voidaan pitää sitä, että visuaaliset oppijat tarvitsevat asiasta yleiskäsityksen voidakseen työskennellä asian parissa tehokkaasti (Jyväskylän yliopisto, Koppa).

Visuaalinen oppija käyttää puhuessaan tyypillisesti sanoja: "nähdä, katsella, kirkas, toistaa, selventää, kalpea, valaista, tumma, värikäs, vilkaista, näyttää" (Leitola 2001, 31). Visuaalinen ihminen on huolellinen ulkonäkönsä suhteen, värien yhteensopivuus on hänelle tärkeää ja asento pysty, mahdollisesti jäykkä. Visuaalisen henkilön ääni on suhteellisen korkea, puhe on nopeaa, eikä se sisällä taukoja. Hengitys tapahtuu keuhkojen yläosassa ja on nopeatempoista. Eleet ovat pieniä ja nopeita. Katse suuntautuu usein ylös erityisesti silloin, jos hänen on palautettava jotain mieleen. Visuaaliselle ihmiselle katsekontakti on tärkeää. Visuaalinen oppija tutustuu uuteen tilanteeseen katselemalla. Hän ei jaksaa keskittyä pitkään audiitiiviseen esitykseen tai keskusteluun. Hän oppii hel-

posti demonstraatioista ja kuvista sekä muistaa mitä on nähnyt. Hänen tunnetilansa näkyy usein kasvojen ilmeestä (Leitola 2001, 32).

Visuaalista laulunopiskelijaa voi tukea harjoituksissa piirrosten, eri värien sekä kuvien avulla. Visuaalisen oppijan tunnistaa usein siitä, että hän käyttää käsiään laulaessaan ja puhuessaan, ikään kuin piirtää selittämäänsä, hahmottaa asioita kuvien sekä kaavioiden kautta ja avaa kokemaansa kuvien kautta. Hän saattaa selittää harjoituksessa kokemansa tuntemukset siinä muodossa kuin olisi nähnyt tapahtuman ulkopuolisena tai kertoo selkein kuvin mitä hänen kehossaan tapahtuu, kun hän tuottaa äänen.

3.5 MIELIKUVIA HYÖDYNTÄVÄ OPPIJA

"Mielikuvat ovat osa kognitiivista oppimiskäsitystä. Kognitiivisen suuntauksen ydinajatus on, että opittavien asioiden ymmärtämisessä keskeisimpänä pidetään oppijan omaa aktiivista toimintaa hänen oppiessaan uutta. Tämän oppimiskäsityksen mukaan oppiminen tapahtuu yksilön aikaisemman tiedon varassa" (Viljamaa 2009). Mielikuvaoppiminen kuuluu suggestiopohjaisiin menetelmiin ja sen tarkoituksena on edesauttaa oppimista alitajunnan energiaa vapauttamalla. Raimo Lindh pureutuu kirjaassaan Mielikuvaoppiminen tarkemmin mielikuvanoppimisen kolmeen eri vaiheeseen. Näinä toimivat hyvä tila, mielikuvavirtaukset ja ilmaisu. Hyvällä tilalla tarkoitetaan oppimisyhteisön vuorovaikutusilmapiiriä ja rentoa viereyttä oppilaiden mielessä. Tämän tarkoitus on vaputtaa energiaa ja herättää kiinnostusta opittavaan asiaan. Hyvässä tilassa myös mielikuvavirtaukset sekä ilmaisu ovat vapaita, eikä oppilas tunne itseään uhatuksi (Lindh 1998, 72,73). Lindhin mukaan mielikuvitus on oppimisen valtaväylä ja kaikki oppiminen on näin perusteiltaan mielikuva oppimista.

Mielikuvituksen sekä mielikuvien kautta oppiva henkilö omaksuu uuden tiedon helpoiten sisäisten mielikuvien sekä emotionaalisten tuntemusten kautta. Oppijalla on hyvä mielikuvitus sekä eläytymiskyky. Mielikuvia hyödyntävä oppija liittää usein myös visuaaliseen oppijaan. Yhteisinä piirteinä oppimisessa voidaan pitää ilmaisun vahvuutta, tunteiden näkymistä kasvoissa ja eleissä. Oppija naut-

tii mielikuvien käytöstä opetuksessa ja rakentaa itse vahvoja mielikuvia sekä käyttää mielikuvitusta muistamisen apuna.

Laulunopetuksessa käytetään usein mielikuvia oppimisen välineenä ja harjoituksen avaamisena. Erilaisten mielikuvien avulla yritetään avata oppilaalle keuhossa tapahtuvaa tiedostamatonta työtä ja näin saamaan kuvitteellinen kontakti omaan kehoon ja kehon toimintaan (Viljamaa 2009). Ajatuksena siis on, että mielikuvien avulla voimme vaikuttaa kehon toimintaan

Mielikuvia hyödyntävän lauluoppilaan tunnistaa siitä, että hän selittää oppimaansa oman mielikuvituksen ja kuvien avulla. Hän kaipaa opetukseen mielikuvia sekä tuo itse esiin asioita, joita näkee harjoitusten aikana. Ero visuaaliseen oppijaan on siinä, että mielikuvien käyttö on abstraktimpaa ja mielikuvia hyödyntävä oppija käyttää selittäessään enemmän metaforia. Esiintyminen ja tarinan kerronta on usein helppoa tällaiselle oppijalle ja se auttaa laulajaa myös löytämään vastauksia teknisiin ongelmiin.

4 OPPIMISTYILIEN JA MIELTÄMYSEROJEN MERKITYS OPETUKSESSA

Vaikka oppimistyylien merkitys kasvatuksessa ja kouluopetuksessa on tuotu esiin useissa tutkimuksissa, niin systemaattinen hyödyntäminen on jäänyt vähäiseksi. (Leino & Leino 1990, 83). Leinot nostavat esiin myös sen, että oppimistyylien käytännön hyödyntäminen vaatii opettajalta vankkaa teoreettista perehtyneisyyttä.

Leinot esittävät Messickin mielipiteen oppimistyylien tärkeydestä. Messick (1982, 16-18) pitää oppimistyyliä tärkeinä kasvatukselle mm. seuraavista syistä: 1) koska ne ovat oppijan persoonallisia ominaisuuksia ja näin voivat helpottaa oppimista, mielessä pitämistä ja siirtovaikutusta, 2) eri oppimistyylien avulla voidaan paljastaa opetuksen mahdollisia, ei-toivottuja sivuvaikutuksia ja 3) oppimistyylien avulla saadaan myös selville tietyn opetusohjelman laatu sekä toimivuus. Tämä tieto voi myös auttaa opetusmenetelmien kehittymistä, opettajan toimintojen ja käsitysten rikastumista, opiskelijan oppimis- ja ajattelustrategioiden parantumista, ammattivalinnan ohjauksen kehittämistä, kasvatustavoitteiden ja -tulosten avartumista sekä tyylillisten näkökohtien korostamista sopivan oppimisympäristön rakentamiseksi (Leino & Leino, 1990,83,84).

Kaikesta huolimatta opetustyyliä ja omaksumistapoja harvoin käsitellään opetustilanteissa tai niistä löytyvä tieto on vähäistä eikä niin konkreettista. Oppimistyylien tunnistamisen taito nousee usein esiin oppimisvaikeuksien yhteydessä. Tyypittäminen, erityisesti peruskoulussa, on herättänyt myös kritiikkiä ja jopa ajatuksia siitä, että oppimistyylien ymmärtämisellä ei ole merkitystä oppilaan kehityksen kannalta. Laulunopetuksen yhteydessä oppimistyylien käytöstä on kuitenkin olemassa erittäin vähän tietoa, vaikka perinteinen laulunopetus painottaa opettajan audiokineesteettistä kykyä kuulla sekä tuntea oppilaan toiminta.

Laulunopettajan olisi hyvä tunnistaa oppilaansa vallitsevat oppimistyylit vaikka ne olisivat erilaisia kuin opettajan omat oppimistyylit. Opettajan tuli rakentaa oma tietonsa siten, että hän pystyy kääntämään sen erilaisille oppijoille, jotta he kehittyisivät ja sisäistäisivät tietoa tehokkaasti.

4.1 OPPIMISTYYLIT LAULUNOPETTAJAN TYÖKALUNA

Kun tapaan uuden oppilaan, en suinkaan ala puhua hänelle oppimistyyleistä ja niiden merkityksestä, vaan yritän harjoitusten avulla saada selville mihin ja miten oppilas reagoi opetukseen. Oppilaasta saatu informaatio voi aluksi olla hankalaa ja oppimistyylin päättely voi olla vaikeaa, mutta kun tunnit etenevät ja harjoitukset ovat oppilaalle tuttuja, on hänen omaksumisen tapaansa helpompi lukea. Esitän oppilaalle matkan varrella kysymyksiä kuten: Mihin keskityit tässä harjoituksessa? Mikä antamani ohjeistus tai ajatus toimi sinulle parhaiten? Tuntuiko laulaminen hyvältä? Mitä teit, kun onnistuit? Lisäksi seuraan oppilaan tapaa olla tunnilla: kuinka paljon hän käyttää käsiään puhuessaan tai laulaessaan, koskeeko hän kehoaan harjoitusten aikana tai onko liikkuminen hänelle luontaista.

Opettajana siis hyödyn siitä informaatiosta, jota oppilas antaa minulle. Rakennamme uuden tiedon lihasmuistiin ja siihen ymmärrykseen, joka oppilaalla jo on. Näin opettajana varmistan myös, että puhumme oppilaan kielellä ja ymmärrämme asian samalla tavalla. Tällöin vältämme kommunikaatiossa myös epäselvyydet ja oppilas voi käyttää samoja oppimisen keinoja harjoitellessaan itsenäisesti.

Laulunopettaja voi kokea oppimistyylien huomioimisen myös raskaaksi: kaikkien oppilaiden kanssa ei voi toimia samoin ja opettaja tarvitsee enemmän tietoa sekä taitoa löytää uusia tapoja ilmaista sekä olla oppilaan kanssa. Opettaja joutuu ehkä muokkamaan opiskelutilaa myös siten, että se tukee oppilaan tapoja omaksua uutta tietoa.

Itse puolestani koen taas oppimistyylien käytön virkistävänä: opettajana opin uusia ilmaisuja sekä tapoja mieltää jokin asia. Opin sanomaan toisin ilman, että merkitys muuttuu. Tämä kehittää minun tapani olla ja kommunikoida uusien ihmisten kanssa ja lukea heidän omaksumistapojaan.

Luvussa neljä toin esiin Messickin ajatuksen siitä, että oppimistyylien avulla voidaan paljastaa opetuksen mahdollisia, ei-toivottuja vaikutuksia. Oppimistyyliä voidaan siis ajatella työkaluina, jotka paljastavat meille sen, onko opettamisen

tapa toimiva vai ei-toivottu. Leino & Leino nostavat esiin myös ajatuksen, että jos opettaja ja oppija ovat tyyleiltään samantapaisia, on heidän helpointa ymmärtää ja arvostaa toisiaan ja heidän keskinäinen kommunikaationsa on luontevaa ja helppoa. Tunnistan tämän myös itse, koska oppijana olen keskittynyt paljon siihen, miten minä ymmärrän uuden asian ja miten minä sen toteutan. Toisaalta koen, että laulunopettajana minulla tulee olla kaikki se tieto mitä laulamiseen kuuluu ja minun tulee osata selittää ja konkretisoida tämä tieto kenelle tahansa.

Opettajina meidän on hyvä tiedostaa omat tapamme omaksua tietoa sekä huomioida se, että miten ilmaisemme asiat: toistammeko aina harjoitukset samalla ohjeistuksella, onko meillä käytössämme tarpeeksi tarkkoja tai abstrakteja mielikuvia? Osaammeko loogisesti selittää laulajalle mitä harjoituksessa esim. fysiologisesti tapahtuu, tai mikä järki harjoituksessa on tai pystymmekö visualisoimaan, laulamaan tai tuntemaan harjoitusta - vaikka oma oppimistyyliimme ja tapamme hahmottaa olisi toisenlainen, tai vaikka emme koskaan ajattelisi omaa tapaamme oppia.

Opettajana voimme kehittää oppimistyylien ymmärtämistä konkreettisesti keräämällä harjoituksiin liittyviä ohjeistuksia, jotka toimivat eri oppimistyyliille. Näin keräämme itsellemme työkalupakkia, josta voimme tarvittaessa kaivaa esiin työkalun, jota tarvitsemme. Näin opettajana kehitämme omaa opettajuuttamme koko ajan ja saamme oppilailtamme tietoa ja työkaluja käyttöömmee. Minulle tästä herää ajatus, että oppilas on opettajan tiedonlähde, ikään kuin peili, joka antaa mahdollisuudet opettaa asiat konkreettisesti ja oppilaalle itselle sopivalla tavalla.

Opettajalle oppimistyylien tunnistamisesta on hyötyä etenkin vaikeissa tilanteissa, kun oppiminen ja osaaminen ei etene toivotulla tavalla. " Oppilaan oppimisvaikeudet saattavat olla peräisin niistä tavoista, joilla hän tekee havaintoja, painaa asioita mieleen tai käyttää oppimiaan taitoja ja tietoja uusissa tehtävissä ja aihepiireissä " (Leino- Leino, 1990, 85).

4.2 OPPIMISTYYLIT OPPILAAN TYÖKALUINA

Oppimistyylien käyttö ja ymmärrys tukevat oppilaan kehitystä. Tyylien käyttö tukee opiskelijan oppimis- ja ajattelustrategioiden parantumista. Leino & Leino nostavat Oppimistyyli-kirjassaan esiin sen, että opettaja voi ohjata oppilastaan ymmärtämään oppimistyylejään ja näin edistää oppijan oppimista. Omien strategioiden ja tyylien tiedostamisen tärkeys auttaa opiskelun suunnittelussa, odotusten muodostamisessa ja tulosten arvioimisessa, mutta antaa myös pohjaa yksilön omille systemaattisille pyrkimyksille korjata heikkoja kohtia (Leino- Leino 1990, 84).

Miten oppilas sitten voi selvittää oman oppimistyykinsä ja hyödyntää tietoa? Oppilas voi yhdessä opettajansa kanssa tehdä testejä, joiden avulla voi saada viitteitä omasta tyylistään. Oppimistyylin selvittämiseen liittyviä testejä löytää muun muassa internetistä hakusanoilla *oppimistyylitesti* sekä opinnäytetyöni liite osiosta. Oppilas voi myös tiedustella opettajan mielipidettä tai nostaa esiin esimerkiksi sen, että kuulokuva auttaa häntä tai että hän muistaa todella hyvin sen kuvan siltä ja siltä sivulta. Oman harjoittelun tukena oppilaan on hyvä pitää oppimispäiväkirjaa, johon hän merkitsee ylös ne vinkit, jotka hän on saanut opettajaltaan. Yksin harjoitellessaan hän voi palata muistiinpanoihinsa: tuntemuksiin, mielikuviin, tarkkaan tietoon siitä mitä tapahtuu, valokuvaan tai soivaan, nauhoitettuun esimerkkiin. Nämä työkalut toimivat usein parhaiten juuri vaikeissa tilanteissa, jollaiseksi yksin harjoittelemineen voidaan joskus katsoa. Usein oppilas pelkää tekevänsä väärin ollessaan yksin, jolloin harjoittelu jää, eikä edistystä tapahdu. Oppimistyylien avulla oppilas voi rakentaa ns. turvaverkkoa itselleen ja palata konkreettisten ohjeiden, vaikka ne olisivatkin abstrakteja mielikuvia, äärelle harjoittellessaan.

Itse laulunopiskelijana koen, että oman oppimistyylin tiedostamisen avulla minun on helpompi harjoitella. Kun koen, että harjoitus ei suju, tutkin harjoituspäiväkirjaani tai kuuntelen edellisen laulutunnin nauhoitusta ja analysoin, mitä tein kun asiat toimivat. Tällä tavoin opetan itse itseäni ja yritän joko tuntea tai nähdä vahvoja visuaalisia kuvia harjoituksen aikana - ja tämä tapa korostuu erityisesti, kun kohtaan turhautumista omassa etenemisessäni.

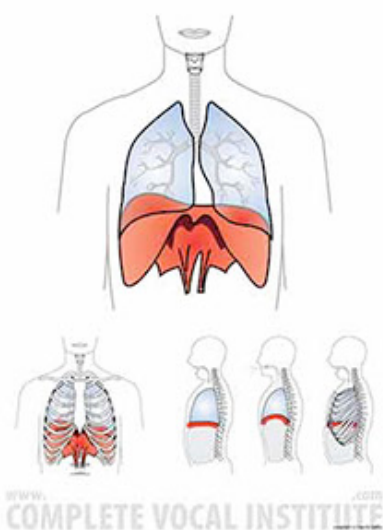
Oppimistyylien tietoisien hyödyntämisen avulla opiskelija ottaa myös vastuun omasta oppimisestaan ja antaa itselleen mahdollisuuden kehittyä opiskelussaan. Tieto auttaa myös hyväksymään meidät erilaiset oppijat ja ymmärtämään toisia.

4.3 LAULUTUNNILLA LOOGISEN OPPILAAN KANSSA

Suorittaessani musiikkipedagogin opintoihin kuuluvaa opetusharjoittelua sain oppilaakseni kaksi täysin vastakkaista oppijaa. Toinen oppilaistani oli luonteeltaan aluksi hyvin hillitty, pidättyväinen sekä harkitseva. Ensimmäisten tuntien aikana epäilin oppilaan luottamusta minuun, sillä minun oli opettajana vaikea löytää oikeita kommunikaation välineitä, sanoja ja kuvauksia harjoituksiin. Myös oma epävarmuuteni lisääntyi, vaikka minulle on jo karttunut opettamiskokemusta. Mietin myös, että oma epävarmuuteni näkyi ehkä oppilaalle ja siksi emme edenneet tunneilla. Tilanne saattoi aluksi olla myös kiusallinen. Noin viidennelle tunnille olin kuitenkin suunnitellut, joko tietoisesti tai tiedostamatta, todella analyttisen selityksen, jossa kävin läpi hengityksen ja tuen toimintaa. Kävimme oppilaan kanssa rauhallisesti järjestyksessä läpi tukilihakset siten, että piirsin kaiken selittämäni taululle ja tunnustelimme myös kehollisesti lihaksen paikan ja toimintaa sisään- ja uloshengityksen aikana. Oppilas ei missään vaiheessa kommentoinut kokemustaan, esimerkiksi, että *"tunnen liikkeen tässä"* tai *"näen asian olevan näin"*. Silti se, että opettajana pystyin muun muassa selittämään hyvin yksityiskohtaisesti sen, mihin pallea kehossamme sijoittuu, mihin lihaksiin se kiinnittyy ja miten se toimii, kävi oppilaalle järkeen. Samalla päästin helpottuneena ilmoille lauseen: *tämä loogisuus taitaa toimia sinulle*. Ja oppilas vastasi silmät kirkkaina, että kukaan ei ole koskaan selittänyt tätä asiaa minulle näin tarkasti. Tämä tunti oli käänteentekevä myös oppilaan kehityksessä, sillä enää hänen ei tarvinnut niin sanotusti tuntea laulamistaan tai yrittää löytää niitä mielikuvia, joita olin vain kiihkeästi yrittänyt oppilaalle syöttää. Myös tunnelma vapautui sekä luottamus välillämme lisääntyi.

Itselleni tämä looginen ajattelu tuntui vieraalta. Yritin miettiä, miten harjoituksissa tuen oppilaan loogista oppimisen tapaa sekä samalla ruokin hänen muita, ei niin vahvoja, mieltämyseroja. Vaikeuksia kohtasin erityisesti laulusennon ja

oikeanlaisen kehollisen energian löytämisen kanssa. Löysimme kuitenkin erilaisia tapoja lähestyä esimerkiksi kehossa tarvittavaa energiaa. Laulamiseen tarvittavaa energian ajattelimme asteikolla 0-100 %. Tunneilla yritin herätellä oppilaassa myös hänen kehollista tuntemustaan lisäämällä kinesteettisiä harjoituksia, joissa haettiin liikkeen ja äänen yhdistämistä, jotta oppilas löytäisi kehon ja äänen yhteyden laulaessaan.

LOGISEN OPPILAAN KANSSA KÄYTETYT HARJOITUKSET:

1. Laulamiseen liittyvä anatomia: käy oppilaan kanssa tarkasti läpi (mahdollisesti kuvia käyttäen), mitkä lihakset osallistuvat sisään ja ulos hengittämiseen. Selvitä, mitä tapahtuu kun hengitämme sisään ja ulos (mm. pallean toiminta).
2. Tukienergiaharjoitus: kuinka paljon prosentteina oppilas tarvitsee tukea asteikolla 0-100 %, siten, että 0 % on "ei yhtään työtä" ja 100 % on "puristettua, puskettu, liikaa työtä". Tätä asteikkoa voi käyttää esim. 1-2-3-4-5-4-3-2-1 skaalan harjoituksissa siten, että oppilas kertoo melodian toiston jälkeen tarvitsemansa energiamäärän. Harjoitus on hyvä aloittaa alempaa tai oppilaalle toimivasta sävelkorkeudesta, jolloin oppilas voi suhteuttaa energian tai tukimäärän lisääntymisen kun harjoitus vaikeutuu.
3. Tekstin tulkintaan liittyvä harjoitus: oppilas kirjoittaa tekstin kirjeen tai monologin muotoon. Laulun sanat käydään tarkasti läpi siten, että sanat käyvät laulajalle "järkeen": esim. jos sanat ovat abstraktit, niin ne kirjoitetaan uudelleen siten, että laulaja tietää tarkasti mistä on kyse. Laulan kanssa on hyvä käydä läpi tarkoin se, kenelle lauletaan, missä lauletaan ja millainen tunnetila laulajalla on. Varsinkin tunnetila on hyvä käydä tarkasti läpi: esim. jos laulaja kokee, että haluaa laulaa jonkun fraasin vihaisesti, on hyvä määrittää vihaisuuden aste, esim. asteikko 1-10 (1= ei juurikaan vihainen, 10= todella vihainen). Harjoituksessa on hyvä myös korostaa jotain tosielämän tapahtumaa, jossa esim. suhtautuu

oikeasti vihaisesti ja millainen olo silloin on. Oppilaalle on hyvä korostaa, että hänen ei tarvitse näyttellä tunnetta kasvoillaan tai eleillä vaan tärkeintä on, että hänen ajatuksensa taustalla on selkeä.

4.4 LAULUTUNNILLA KINESTEETTISEN, AUDITIIVISEN JA MIELIKUVIEN AVULLA OPPIVAN OPPILAAN KANSSA

Opetusharjoittelussani toinen oppilaistani oli vahvasti ulospäin suuntautunut sekä energinen opiskelija, joka innostui liikkeen ja mielikuvien yhdistämisestä. Oppilaan äänenkäyttö oli luonnostaan myös vahvaa, eläväistä ja tunteiden ilmaiseminen oli hänelle helppoa. Hänelle oli myös hyvin helppoa toistaa harjoitus kuulokuvan perusteella ja hän myös opiskeli kappaleet korvakuulolta, ilman nuottikuvaa. Hänen oli helppo myös imitoida eri laulajia sekä saada kiinni erilaisista äänellisistä mielikuvista. Haasteena oppilaan kanssa oli se, että harjoitusten toimivuus vaihteli tunneittain: toisena päivänä hänen oli helppo saada kiinni kehollisista harjoituksista, toisena hän tarvitsi vahvan auditiivisen esimerkin, kun taas toisinaan hän ei malttanut kuulla auditiivista esimerkkiä, vaan halusi toimia ja laulaa mahdollisimman paljon. Tunneilla pyrimme kuitenkin löytämään kehon ja äänen yhteyttä, koska hän puhui paljon kurkussa olevasta kireyden tunteesta, tai kertoi äänen soivan kurkussa. Hän myös kosketti kurkunpäättä tätä selittäessään.

Ensimmäisten tuntien aikana huomasin oppilaan vahvan kinesteettisyyden ja tuntemusten selittämisen, mutta myös auditiivisen puolen: jos oma ääneni oli flunssan jäljiltä sotkuinen, hän kopioi tämän äänellisen mallin. Minun tuli siis löytää muita keinoja tukea hänen oppimisprosessiaan.

Kappaleiden valmistamisen myötä oivalsin, että tarinankerronta ja tunteiden välittäminen oli hänelle luontaista. Aloin etsiä mielikuvia, joiden avulla hän pystyi saamaan kiinni esim. äänen kiinteyden ja kappaleissa haluttavan voimakkuuden tason. Yhdistimme teknisiin harjoituksiin myös vahvoja mielikuvia, jotta esim. vokaalien harjoittelu ei olisi ollut vain ns. tylsää fraasin toistamista, ilman ajastusta siitä, mitä lauletaan. Oppilas itse pahoitteli usein sitä, että jotkut asiat, mitkä olivat toimineet toisella kerralla, eivät toisena kertana toimineet. Opettaja-

na kuitenkin näin tämän enemmän mahdollisuutena: pystyin huomioimaan hänen eri oppimisen tapojaan ja tunneilla minun tuli löytää se, mikä toimi sinä hetkenä. Tämä vaati tietenkin laulajalta itseltään enemmän kärsivällisyyttä sekä keskittymistä - varsinkin kun työskentelimme teknisten harjoitteiden parissa. Kappaleiden tulkinta itsessään oli hänelle läheistä ja helppoa.

OPPILAAN KANSSA KÄYTETYT HARJOITUKSET

1. Keholliset harjoitukset: laulaminen käsien liikkeen kanssa niin, että opettaja ja oppilas ovat kämmenet vastakkain toisiinsa päin. Käsiin voi selkeästi nojata, jolloin oppilas saa energiaa työntämällä käsillään opettajan käsiä kohden. Harjoituksen voi viedä pidemmälle niin, että oppilas painaa mielikuvituksellista seinää käsillään. Käsien liikettä voi myös käyttää sivuttaissuunnassa niin, että oppilas kuvittelee käsien välissä olevan kuminauhaa, purkkaa, liisteriä ja kädet irtoavat toisistaan hitaasti. Kehollisena harjoituksen auttaa myös ajatus siitä, että äänen mennessä ylös alavartalo menee alas.

2. Mielikuvat äänen kiinteyden löytämisessä yhdistettynä keholliseen toimintaan: laulaja halaa käsillään isoa puuta, karhua, vettä jne. ja tuo kämmenet lopuksi lähelle suuta tai rintakehää. Tässä ohjeistuksena on hyvä käyttää esim. mielikuvaa äänen juomisesta, sisäänpäin laulamisesta, äänen halaamisesta ja lähelle takaisin tuomisesta.

3. Äänellisen mielikuvan harjoitukset: ajatus inttämisestä, huudahdukset kadun toiselle puolelle, olet sanomassa mahtavan ajatuksen ja sinut keskeytetään, tunnetilan vaikutus ääneen: miltä kuulostaa turhautunut nuori, miltä kyllästynyt aikuinen tai pieni iloinen lapsi.

4. 5 TYÖKALUPAKKI

Seuraavaksi esimerkki siitä, miten esim. pehmeän kitalaen nostamista voi selittää eri tavoin, huomioonottaen eri oppimistyyliä.

AUDITIIVINEN	<i>"kuvittele, että laulat kuin oopperalaulaja", " kuulet hyvän uutisen"</i>
KINESTEETTINEN	<i>"haukottele ja tunne kuinka kitalaki nousee haukotuksen alussa ja jatkuessa" (huom. haukotuksen yhteydessä myös kurkunpää laskee, jos haluaa, että kurkunpää ei laske niin toisena ajatuksen voi toimia, että " haukottele hymyillen")</i>
LOOGINEN	<i>"kun haukottelemme, niin pehmäe kitalakemme usein nousee tai kun hämmästyimme, niin tila suussa kasvaa"</i>
MIELIKUVIEN AVULLA OPPIVA	<i>"kuvittele, että olet nielaisemassa jotain suurta" " kuvittele, että kuulet iloisen ja yllättävän uutisen"</i>
VISUAALINEN	<i>piirrä tai näytä sivultapäin kuva, jossa näkyy 'rento' kitalaki ja toinen kuva, jossa kitalaki on ylempänä "näe ihminen, joka on juuri kuullut hyvän uutisen"</i>

Osa näistä työkaluista on tullut mieleeni spontaanisti tunnilla, joku oppilaista on itse keksinyt ja kuvaillut ne minulle tai olen kokenut ne itse toimivaksi oman opiskeluni ja opettajieni kanssa. Olen ottanut tavoitteeksi, että kirjoitan itselleni

muistiin työkaluja eri tilanteita varten, mutta usein tämä saattaa kuitenkin jäädä. Samalla en kuitenkaan tahdo opettajana piiloutua samojen neuvojen ääreen ja selata päiväkirjaani, että mitäs sitä on tullut keksittyä. Tietenkin pyrin muistamaan ja kirjaamaan ylös ne asiat, jotka ovat toimineet sekä avanneet oppilaalle jonkun asian selkeästi ja näin vienyt häntä eteenpäin. Työkalupakin kokoaminen on vain yksi idea, joka voi kehittää meitä opettajana.

5 POHDINTA

Hyvä opettaja tuntee itsensä. Hän arvioi oppilaan ajattelemisen taitoa ja löytää kuuntelun avulla yhteisen kielen oppilaan kanssa. Tätä ajatusta pidän ratkaisevana kohdatessamme oppilaita, uusia ihmisiä ja asioita. Opetustilanteessa meidän tulisi katsoa tilannetta oppilaan näkökulmasta, eikä sekoittaa sitä omaamme. Näin huomioimme jokaisen oppilaan yksilönä, kohtaamme ja kuulemme sen tiedon, jonka oppilas meille tarjoaa. Olemme opettajina taas oppimisen äärellä ja etsimme ne keinot, joilla oppilas ymmärtää sen mitä opetamme.

Opinnäytetyössäni olen halunnut tuoda esiin sen, että helpottaaksemme kommunikaatiota oppilaan kanssa, voimme aina tiedustella hänen tapaansa toimia. Kun oppilas onnistuu opettajan on hyvä kysyä oppilaalta *"miten teit sen"* tai *"jos opettaisit minulle saman asia, miten sen tekisit"*. Opettajan tulee myös muistaa kuulla tämä vastaus, oppia kuulemisen taito ja käyttää kuultu informaatio hyväksi. Uskon, että tämän taidon opiskelu on meille jokaiselle mahdollista. Musiikin ammattilaisina olemme herkistyneet kuulemaan: kaikki värit, sävelet, tunnelmat ja harmoniat ovat meille tuttua kuulokuvaa. Tätä kuuntelemisen taitoa meidän olisi hyvä jalostaa eteenpäin, varsinkin niihin hetkiin kun koemme, että emme löydä keinoja ja väylää oppilaan luo.

Oppimistyyliä eivät ole ainut ja oikea tie opettamiseen ja oppilaan kuulemiseen, mutta siitä voi olla huomattava apu opetustilanteessa ja sen avulla voimme löytää uusia keinoja kommunikointiin. Tässä opinnäytetyössä esittämäni työkalupakki on yksi väline, jolla opettaja voi kehittää itseään ja kerätä opetusmateriaalia sekä kokemusta siitä, miten jokin asia voidaan ratkaista. Oppijana koen oppimistyylien ymmärtämisen etuoikeutena ja voin sen avulla kääntää opiskeltavat asiat omalle kielelleni.

Monelle oppimistyylien huomioiminen laulunopetuksessa - tai opetuksessa ylipäättään, voi tuntua vieraalta ja työläältä. Tarkoitus ei ole kuormittaa ketään, vaan tarkoitus on puhua omista oppimiskokemuksistani sekä tavoista löytää

oma ääni opettajana. Minulla on vahva intuitiivinen kyky nähdä ihmisissä omaksumisen tapa, eikä tämä ole vain kyky, joka minulle on annettu - vaan olen kiinnostunut asiasta ja perehtynyt siihen. Kohtaan myös opetuksessa oppilaita joiden kanssa en edes ajattele heidän oppimistyyliään, vaan toimin täysin spontaanisti ja kuuntelen tilanteessa toimiiko harjoitus. En halua lokeroida itseäni oppijana enkä näin ollen myöskään oppilaitani. On päiviä, jolloin olen äärimmäisen järjestelmällinen ja looginen, kun taas toisina päivinä tahdon vain uppoutua mielikuvien maailmaan ja omaksua asioita niiden kautta. Opettajana on siis hyvä muistaa, että oppimistyylimme ja omaksumistapamme vaihtelee tilanteen ja opittavan asian mukaan. Opinnäytetyössä esiintuomani oppimistyyli-sovellukset ovat osittain myös kärjistyksiä ja osa sovelluksista sopii myös muihin oppimistyyliin. Esimerkiksi visuaalisen oppijan ja mielikuvia apunaan käyttävän oppijan välillä voidaan nähdä paljon yhtäläisyyksiä. Molemmissa tunteet ja kuvat saattavat helposti yhdistyä ja näin ollen tunteiden näyttäminen ja niiden avulla oppiminen on helpompaa. Lisäksi loogiselle oppijalle visuaaliset kuvat toimivat hyvänä apukeinona ja tukevat näin oppimista. Kinesteettinen oppija taas saattaa tuntea kehossaan tai audititiivinen kuulla ne mielikuvat, joita visuaalinen sekä mielikuvia apuna käyttävä oppilas näkee ja kokee. Oppimistyylien yhdistelmä on siis hyvä muistaa myös opetustilanteessa ja välillä eri mieltämistyylien käyttö voi haastaa oppilasta uudella tavalla.

Miksi opettaja edes tarvitsee erilaisia työkaluja työssään, miksei pelkkä ammattitaito opetettavasta asiasta riitä? Ajattelen, että vastassa on aina uusi ja mielenkiintoinen yksilö, ihminen, jolla on oikeus oppia opettamani asiat. Opettajana on hyvä lähteä siitä lähtökohdasta, että tälle oppilaalle minä olen hyvä opettaja. Ja jotta tämä into ja opettamisen riemu säilyy, niin silloin tarvitsemme keinoja, jotta emme rutinoidu kaavoihin. Tarvitsemme keinoja kuulla ja ymmärtää oppilasta. Oppimistyylien ymmärtäminen voi avata meille tämän mahdollisuuden. Oppimistyylien avulla voimme olla avoimia ja spontaaneja opettajia, joilla on keinot kohdata uusia opiskelijoita tehokkaasti.

Koen itse, että oman oppimistyylini ymmärtämisen myötä olen löytänyt tavan opettaa ja itse oppia. Olen kehittynyt laulussa huomattavasti, kun olen oivaltanut omat vahvuuteni oppijana ja omat tapani mieltää juuri laulutekniikkaa. Koen, että laulamisen konkreettisuus on löytynyt juuri oppimistyylini huomioimisen kautta. Nyt minulla on mahdollisuus oppia jopa ne asiat, jotka ovat minulle laulajana olleet vaikeita.

" Ymmärsin sen, että itseltä ei voi vaatia heti täydellistä osaamista ja toisen ihmisen toimintatapojen tunnistamista. Heti ei voi olla valmis. Pienessä hetkessä voi antaa pieniä palasia, mutta loppujen lopuksi kyse on prosessista, myös siitä mitä tapahtuu oppitunnin ulkopuolella.

Kuuntele, kuule, seuraa ja toteuta."

(Oppimispäiväkirja 31.10.2012)

LÄHTEET

Prashnig B. 1996 Eläköön erilaisuus, Auckland: Profile Books

Prashnig B. 2000 Erilaisuuden voima, H.Tossavainen, Jyväskylä: Ps-kustannus

Räsänen S. 2000. Sillanrakentajat - kokemuksellinen taiteen ymmärtäminen, Jyväskylä: Gummerus

Kolb, D. 1984 Experiential learning, Experience as the source of learning and development. Prentice-Hall, Engelwood Cliffs.

Leitola K. 2001 Oppimisen NLP, Vammala: Kaisa Leitola ja Kustannusosakeyhtiö Tammi

Leino, A-L, J 1990 Oppimistyyli - teoriaa ja käytäntöä, Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Kauppila R.A 2003, Opi ja opeta tehokkaasti, Juva: Ps- kustannus'

Lindh R. 1998, Mielikuvaoppiminen, Juva: WSOY

Dryden G ja Vos J. 2002, Oppimisen vallankumous - uusien oppimistapojen maailma, suom.Ketola V-P R.Salmisen ensimmäisen suomennoksen pohjalta, 2.painos Pieksämäki: RT- Print, Helsingin: Tietosanoma Oy

Jyväskylän yliopisto, Koppa

viitattu 20.10.2012

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/auditiivinen-oppiminen>

viitattu 22.10.2012

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/visuaalinen-oppiminen>,

viitattu 22.10.2012

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/visuaalinen-oppiminen>,

Hyyti, H., Seitola, T. & Tarvainen, V. 2007. Oppimistyylin yhteys oppimiseen. TU- 53.1263 Oppiminen ja oppimisympäristöt tutkielmaraportti, aihe 6. Viitattu 22.10.2012. www.hyyti.fi/materiaali/070312_tutkielma_aihe6.pdf

Tenviesti Oy

viitattu 20.10.2012

<http://www.tenviesti.fi/oppimistyyli.htm>

Viljamaa A. 2009 Mielikuvat ja oppiminen laulupedagogiikassa, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, viitattu 10.4.2013

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20209/jamk_1254134184_1.pdf?sequence=1

Complete Vocal Institute, viitattu 2.5.2013

http://cvistuff.dk/CVTcharts/A3_wall_charts_preview/

Visuaalinen, auditivinen vai kinesteettinen -testi

Alla on väitteitä, joissa kaikissa on kolme eri täydennysvaihtoehtoa. Anna kullekin vaihtoehdolle pistettä sen mukaan, kuinka hyvin ne kuvaavat Sinua, osuvimmalle vaihtoehdolle kolme pistettä, seuraavaksi parhaalle kaksi pistettä ja vieraimmalle vaihtoehdolle yksi piste. Laske lopuksi kunkin sarakkeen saamat pisteet yhteen.

1. Vaatteiden valinnassa minulle on tärkeää	vähien yhteensopivuus	asiallisuus	mukavuus ja toimivuus
2. Kun tapaan uuden ihmisen huomiointi kiinnittyy	hänen silmiinsä	hänen äänensä	hänen kädenpuristukseensa
3. Taidenäyttelyssä on mielestäni parasta	maalausten katselu	taideteoksista keskustelu	kuvarveistotaide
4. Vapaa-aikanani mielettäni	luen, käyn teatterissa ja elokuvissa	kuuntelen musiikkia tai soitan itse	harrastan liikuntaa ja käsitteitä
5. Luen mielettäni kirjallisuutta, jossa on	kuvausta	vuoropuhelua	toimintaa
6. Seuraan maailman tapahtumia	lukumalla lehdten huolellisesti	kuuntelemalla radiota	vilkaisemalla lehtiä tai TV:tä
7. Opin helpoimmin	lukumalla ja katselemalla	kuuntelemalla, puheesta ja sisäisesti keskustelusta	tekemällä ja kokeilemalla
8. Työskennellessäni häiriinmy herkkin	liikkeestä ja epäjärgestyksestä	äänistä	huonosta asemnosta, lämpötilasta
9. Kun pitkästyn, alan	katsella ympärilläni tai piirtellä	hyvällä, jutella tai käydä sisäistä keskustelua	liikettä, hypistellä tai piirtellä
10. Ilmaisen itseäni (tunnetilaani)	kasvojen ilmeellä	äänensäryllä	eleillä ja liikkeillä (käsi nyrkissä, jalan polkeminen)
11. Paras keino ilmaista esim. oppilaan työn arvostusta on	panna työ näyttelille	kehua ääneen	halaus, taputus olalle, maksipalkinto
12. Kiistanlaanteessa kantani ratkaisee se, kuinka hyvin	saan selvää vastapuolen näkökannasta	miten tulkinsen vastapuolen äänensäyn	miten hyvin ymmärrän vastapuolen tunteita
13. Kun suunnittelen sisustusta, ajattelen paljon	värejä	äänentoistotaitteita	huonekalujen mukavuutta
14. Teen valinnat sen mukaan, mikä minusta	näyttää parhaalta	kuulostaa parhaalta	tuntuu parhaalta
15. Hyvässä kokouksessa on mielestäni	kirjallista materiaalia (ja/tai kuvia, kaivoja, kaavioita)	aikaa keskustelulle	mukavat istuimet, hyvä ilmapii ja hyväää tarjottavaa
16. Kun ajan autoa,	katsos usein tausta- ja sivupelieihin	avaan radion heti kun tulen autoon	hyvä asento on minulle tärkeä
17. Vieraalla paikkakunnalla kulkiessani	tarvitsen kartan löytääkseni perille	lysele on ohikulkijoilta neuvoja löytääkseni perille	kuljen ympärillä löytääkseni perille
18. Luen mielettäni lehtiä, jotka	sisältävät runsaasti kuvia	sisältävät juttuja mielenkiintoisista aiheista	kertovat esim. urheilusta, käsitöistä, toiminnasta
19. Kun on paljon muistettavaa tehtäviä,	kirjoittelen muistilappuja ja laitan ne näkyviin	muistutan itseäni sisäisellä puheella	oloni on hankala, kunnes olen tehnyt ne
20. Kun ajattelen minulle tärkeää henkilöä,	mieleeni tulee kuva hänestä	kuulen mielessäni hänen äänensä	muistan hänen tuoksunsa tai mitä viimeksi teimme
	Sarakkeen yhteispistemäärä _____	Sarakkeen yhteispistemäärä _____	Sarakkeen yhteispistemäärä _____